

Վրաց եկեղեցին կարգավիճակ է ուզում հայաստանում, Ադրբեջանում...

Ուղղափառ եկեղեցուն պատկանող ունեցվածքի չի սրվի ուրիշին, անգամ եթե այդ ուրիշին է պատկանել մինչև վրացականացվելը

Վրաստանում կրոնական համայնքների որդես հանրային իրավունքի սուբյեկտ գրանցվելու հնարավորություն սկզբի փոփոխությունները, որ սկզբում վրացական եկեղեցին մեկնաբանում էր որդես հենց եկեղեցու դեմ զնադող ֆայլ, կամաց-կամաց ակնհայտ են դարձնում այլ բոլոր նկրումներն ու վախերը, որ փորձում էին թաքցնել այդ փոփոխություններին դեմ զնադողները: Իսկ այդ ամենի թաքցումը աշխարհի ղեկավարներին է ու վերաբերում է զուտ ունեցվածքային խնդիրների, եւ ոչ մի կերպ չի կարող մեկնաբանվել որդես կրոնական խնդիր:

«Ազգ» արդեն սեղեկացրել է, որ հուլիսի 11-ին վրաց եկեղեցու սուրբ սինոդը հավաքվել էր ու քննարկել հենց վերջ մեկնաբանը, սակայն կայացված որոշումն ամայն հայտնի է դարձել մոյս օրը՝ ու շարունակում է: Ըստ «Վրուզա օնլայն» կայքի, սինոդը «ընդհանուր դժգոհություն է հայտնել» օրենսդրական փոփոխությունների առնչությամբ, մեջտեղ էր վրաց եկեղեցու եւ հանրության հետ խորհրդակցություն չի եղել, մինչդեռ Վրաստանի խորհրդարանի բազմաթիվ անդամները ներկայացրել են այս օրենքի հրաշարակավ հայտարարեցին, որ այդպիսի խորհրդակցություններ սարքվել են, ավելին, վրաց եկեղեցին ստեղծվել է ղեկն ախտաբանական փոփոխություններին:

Այդուհետեւ սինոդի որոշմամբ, «օրենքի առաջ բոլոր կրոնների ներկայացուցիչների հավասարության» դեկլարացիոն ընդգծումից հետո Վրաստանի իշխանություններին կոչ է արվում «կառավարական բանակցություններ սկսել վրաց եկեղեցու՝ երկրի սահմաններից դուրս կարգավիճակի ու ունեցվածքային հարցերի առնչությամբ», մաեւ «հարկ է, որ ղեկավարները ակ-

տիվացնի իր գործունեությունը Վրաստանի սահմաններից դուրս գտնվող վրացական ազգային ու հոգեւոր մշակույթի հուշարձանների պահպանման ու խնամքի ուղղությամբ»:

Հասկալ է, թէ այս դարազայուն ինչ նկատի ունի, ավելի օրոշ ինչ ցանկություններ ունի վրաց եկեղեցու սինոդը, բայց սինոդի որոշումն եւս մեկ դրույթ ուղղակի ցնցող է, որով Վրաստանի կառավարությունից ղեկավարները պահանջում են «անվավեր ճանաչել վրացական ղեկավարության անկախության կորստից եւ եկեղեցու ավտոմատիկայից հեռու մինչեւ ղեկավար անկախության վերականգնումը ընկած ժամանակահատվածում իրականացված կրոնական ֆաղափակումները ու այլ գործողությունները»:

Այս դրույթը հասկարեւն ոչ միայն մեկնաբանության կարիք ունի, այլեւ մի քանակ ղեկավարների մեջ ղեկավարության փոխարեն որոշումներ կայացնելու դրսեւորում, որն, ի դեպ, բնավ էլ հասկալ չէ իր ձեւակերպումներում:

Սինոդի որոշումն մեկ այլ դրույթով էլ կառավարությունը դարսավորված ղեկ է լինի կրոնական բոլոր հարցերում խորհրդակցել ղեկավարների հետ, միեւնույն ժամանակ հավասարակշռվել կոչ անելով հանդարտություն ղեկավարները ու ինքնակամ գործողություններ չաւնել:

Այս ամենի հետ սինոդի մասնակիցները մասնույն հայտարարել են, թէ հնարավոր են ընդ «լրացումներ» ֆաորենագրի արդեն իսկ հայտնի փոփոխություններում, ընդ որում, իբր Թբիլիսիի ֆաղափակ Գիգի Ուղուկվան դարսարարանում հայտարարել է, թէ օրակարգում չկարել ունեցվածք կրոնական հասարակության վերադարձնելու հարց:

Տես էջ 2

Աֆրիկյան Սուդանը՝ օրինակ «Եվրոպական» Ադրբեջանի համար

Աշխարհի ֆաղափակ ֆաորենագրի եւս մեկ նախադեպային փոփոխություն՝ ի դեպ հարսակային Սուդանի հանրապետության

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հարավային Սուդանն այսօր կայանալի ՄԱԿ-ի Անվանագրության խորհրդի անդամության հետ, ամենայն հավանականությամբ, կդառնա ՄԱԿ-ի 193-րդ անդամ ղեկավարները՝ միեւնույն ժամանակ համարվելով աֆրիկյան 53 ղեկավարների շարքը: Նախորդ շաբաթավերջին, հուլիսի 9-ին Հարավային Սուդանի անկախության հռչակումն արդեն մաեւ իրավական համատեղում աշխարհի բազմաթիվ երկրների նախագահների շնորհակարանական ուղերձների հիմնական հասցեատեղում էր:

Սակայն մինչ աշխարհը կսկսեր Հարավային Սուդանի Հանրապետության ճանաչման գործընթացը, առաջինն այդ ֆայլն արեց Սուդանը՝ ընդունելով այս սարվա հունվարի սկզբին գրեթե միաձայն արդյունք ունեցած հանրապետի արդյունքները, որոնցով Սուդանը բաժանվեց երկու մասի՝ սկիզբ դնելով Հարավային Սուդանի՝ որդես ղեկավարության գոյությանը: Այդուհանդերձ սրվեց սամանայակներ Սուդանի հյուսիսի հետ հարավի մղած ղայֆարին:

Նույն օրը, ի թիվս այլ երկրների, Հարավային Սուդանի անկախությունը ճանաչեց մաեւ Հայաստանը: Ըստ ԱԳՆ հարդրագրության, «Հայաստանի Հանրապետությունը ճանաչում է Հարավային Սուդանի Հանրապետությունը՝ որդես անկախ ղեկավարում: Հարավային



Սուդանում անկախ ղեկավարության հռչակումը ժողովուրդների իրավահավասարության եւ ինքնորոշման անհատների իրավունքի իրականացում է եւ հակամարտությունների ֆաղափակի հանգուցալուծման եւս մեկ օրինակ»:

Ընդ որում, Հայաստանը Սուդանը ճանաչած ղեկավարությունների առաջին 20-յակում էր:

Տես էջ 3

ԿԸՇ՝ դեռ չնոռացված հի՞սք

ՄԱՐԻՆԱ ԽԱՉԱՏՅԱՆ
Ըստ Հայաստանի մարդու իրավունքների դաշտի գրասենյակի սեղեկագրության՝ հունիսի 11-ին ԿԸՇ անդամության համար ներկայացված եւ ինքնաբացարկ հայտնած թեկնածուների փոխարեն (3-ից եր-

սեղեկագրության մեջ, թէ չնայած մրցութային կարգով ԿԸՇ անդամ ընտրելու առաջին փորձի որոշ անհարթություններին եւ չնախատեսված խոչընդոտներին, ԿԸՇ նոր անդամ առաջանալու անհրաժեշտության դեպքում դաշտում հետս-



կուղ ինքնաբացարկ էին հայտնել) նույն օրվա երեկոյան, մինչեւ աշխատանքային օրվա ավարտը, ՄԻՊ-ը Հայաստանի նախագահին է ներկայացրել նոր թեկնածուների, որոնցից Արսակ Մելիքյանն առավել վաղ առաջադրվածներից էր, մա հետ մեկտեղ ներկայացվել են թիվ 10 ընտրատարածային հանձնաժողովի փոխնախագահ Արմեն Սմբասյանը եւ ԿԸՇ-ի նախագահի մամուլի ֆաորուր Տաթևի Օհանյանը: Վերջին երկուսը փաստորեն արսամրցութային կարգով են ընտրվել, ֆանի որ մրցութով ընտրված եւ ինքնաբացարկի դիմում ներկայացվածների փոխարեն ղեկ էր արագ, ժամկետի մեջ սեղանակրվելով (մինչեւ հուլիսի 11-ի ժամը 18-ը) նոր թեկնածուներ առաջարկել: Հետաքրքրական մեկնաբանություն է արված ՄԻՊ կայքում սեղանակրված

գայում եւս կառաջնորդվի մրցութային կարգով: Ի դեպ, արսամրցութային կարգով ընտրված թեկնածուներին մասով ՄԻՊ հարդրագրության մեջ հարկ է համարվել նեւ, որ մա նման երբեք չեն աշխատել ՄԻՊ-ի հետ նույն վայրում: Սա հավանաբար անհրաժեշտ դարաբանում է, ֆանի որ ինքնաբացարկ հայտնող թեկնածուները որդես ինքնաբացարկ արդյունք գրել էին, թէ՛ գազակածային լրավայրային որոշ միջոցներ հեզնեցին մե երիտասարդ սարին ու ու անփորձությունը, եահարկելով այն հանգամանքը, որ մեմ ձեզ հետ նախկինում աշխատել են միեւնույն իրավաբանական գրասենյակում (ՄԻՊ Կարեն Անդրեսյանի «Պի-Ֆենս» իրավաբանական գրասենյակի մասին է խոսքը-Մ.Ն.)

Տես էջ 2

Հակամարտություններ «Լեռնային Ղարաբաղում, Մոլդովայում եւ Վրաստանում...»

ԵԱԿԿ-ի խորհրդարանական վեհաժողովը կոչ է անում ակտիվացնել ջանքերը Լեռնային Ղարաբաղում հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ: Հուլիսի 6-10 Բելգրադում սեղի ունեցած ԵԱԿԿ խորհրդարանական վեհաժողովի միսի ավարտին 53 երկրների 230 ղազգամավորների կողմ փեարկությունը (թէ ԵԱԿԿ ԽՎ անդամ 55 երկրներից ո՛ր երկուր չեն մասնակցել փեարկությանը՝ ղազսնաղես սեղեկություն չի հարդրվում, չնայած հարեան Ադրբեջանի ներկայացուցիչները միսերին հաստ մասնակցել են. Ա.Յ.) ընդունվեց ԵԱԿԿ-ի ԽՎ ղազսնական կայքը սեղան-

ված բեղադայն հռչակագիրը, որում էլ հենց ներկայացված է վերջ գրված կոչը:

«ԵԱԿԿ-ի խորհրդարանական վեհաժողովը ցավ է հայտնում Լեռնային Ղարաբաղի բուրը լարվածության մեծացման առնչությամբ եւ կոչ է անում, որ ԵԱԿԿ բղանակներում ֆաղափակ ավելի մեծ ջանքեր գործարվեն՝ կարգավորելու չլուծված հակամարտությունները Լեռնային Ղարաբաղում, Մոլդովայում եւ Վրաստանում», ի բարս այլ դրույթների՝ մեկում է բանաձեւում:

Համաձայն հռչակագրի, որն ըստ նույնի հանձնարարականներ է ղառունակում ԽՎ անդամ 55 երկ-

ների խորհրդարանների համար, ընդգծվում է, որ ԵԱԿԿ-ն խորաղես մսահոգ է ԵԱԿԿ-ի սարածում ձգձգված հակամարտությունների լուծման գործում առաջընթացի բացակայության ղազսնաղել:

Ամեն դեպքում, ԵԱԿԿ խորհրդարանական վեհաժողովը մաեւ վերընտրել է վեհաժողովի նախագահ Պետրոս Բեքինյանին, իսկ Հարավային Կովկասում եւ ԼՂ հարցով հասուկ ներկայացուցիչ է նեանակվել ժաա Սուարեբը, որը, ըստ ադրբեջանական սեղեկագրության, սարածաբղան կայքի արդեն սեղանեթերին:

Ա. Հ.

Գազիկ Ծառուկյան-Վլադիմիր Լիսվին հանդիպում

Պազսնական այցով Հայաստանում գտնվող Ուկրաինայի Գերագույն ռաղայի նախագահ Վլադիմիր Լիսվինը հանդիպել է «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության նախագահ Գազիկ Ծառուկյանին: Ողջունելով ուկրաինական ղազսնական անդամների՝ Գազիկ Ծառուկյանը կարեւորել է երկկողմ հարաբերությունների ղազագան գործում միջխորհրդարանական համագործակցության անհրաժեշտությունը: Որդես հայուկրաինական ղազգամավորական բարեկամության խմբի ղեկավար ԲՀԿ նախագահին իր ղազսնականությունն է հայտնել՝ ամեն կերպ աջակցելու երկու երկրների միջեւ ֆաղափակ, սնեական ու հումանիտար կարերի խորացմանը: Այդուհետեւ Գ. Ծառուկյանի ուղեկցությամբ ուկրաինական ղազ-



վիրակության անդամները այցելել են Երեւանի «Արարատ» կոնյակի, գինու եւ օղու կոմերցիոն թանգարան, ծանոթացել հայկական կո-

նյակագործության ավանդույթներին: Վերջում, ի ղազիվ բարձրասիճան հյուրերի, Գ. Ծառուկյանի անունից ղազսնական ճաւ է սրվել:

Բժիշկ հովանավոր...

Ոռոգման ջրի սակագինը չի էժանանա

Թեմիտ հանրապետությունում ոռոգման ջրի և...

«Առանց դրա էլ գյուղացին մեկ խորանարդ մետրի հա...



Անդրադառնալով 77 կառավարության հանձնարարակա...



Շահապետյանը Սարգիս Գալուսի Գոմեշյանին բոլորն այդպես էին ծանաչում...

Քվակաճի դեկտեմբերին հաստատվում է Շահապետյանը և մինչև...

Վրաց եկեղեցին կարգավիճակ է ուզում հայաստանում, Ադրբեջանում...

1-ին էջից Այդա կողմից, ղեկավարները, թե...

նում Վրաստանի սարածոն 600 եկեղեցի, որոնցից 6-ը դասակարգվում է...

Սկզբած Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ...

Երբ արդեն սարհին առած բժիշկը ձեռնափայտով դուրս էր գալիս...

ԿԸՏ՝ դեռ չնոռացված հի՞նը

1-ին էջից Ճիշտն ասած՝ մի փոքր անհարթեր էին...

Անդրեասյանը իր նախկին աշխատակիցներին մրցույթով...

կազմավորված լինելուց հետո, որովհետև նա հարգանքով...

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ 3-րդ հարկարկային Ի ՏՈՒՅ Գրասխանային կենտրոնի մասին...

ՖԻԼՍՈՖԻԱ

Մեր Ավետիքյանը մարմնավորելու է Մերգեյ Փարաջանովին



Մեծանուն ռեժիսոր Մերգեյ Փարաջանովի մասին ֆիլմ է նկարահանվելու: Ֆիլմում հիմնականում ընդգրկված են լինելու ոչ թե կենսագրական թվեր ու վավերագրություն, այլ լինելու է նրա ստեղծագործական ուղու մասին: «Ֆիլմում Փարաջանովը լինելու է իր ստեղծագործական աշխարհում», երկվա ասուլիսի ընթացքում ասաց ֆրանսիացի ռեժիսոր Մերգեյ Փարաջանովը, որն, ի դեմ, մարմնավորելու է Փարաջանովի կերպարը: Ասուլիսը կազմակերպվել էր Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատանը: Սկզբում Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպան Անրի Ռեյնոն ներկայացրեց Մերգեյ Փարաջանովին և անդրադարձավ նրա ստեղծագործական ուղուն: Մերգեյ Փարաջանովի մասին ֆիլմի համառոտագրությունը: Ֆիլմը կլինի համառոտագրություն մասնակցությամբ հայկական, ֆրանսիական, ուկրաինական և վրացական կողմերի: Դեսպանի փոխանցմամբ՝ Մերգեյ Փարաջանովի մասին ֆիլմի նկարահանումը կարելու իրադարձություն է, քանի որ նա անվանի է ողջ աշխարհում հայտնի ռեժիսոր է: Սցենարի հեղինակը Օլենա Ֆեթիսովան է, նա էս ներկա էր ասուլիսին: Օլենա Ֆեթիսովայի խոսքով՝ ֆիլմի ստեղծման գաղափարը ծնվել է դեռևս 2 տարի առաջ: Սցենարը մի քանի անգամ փոփոխվել է, վերջնական տարբերակը, փաստերեն, արդեն 5-րդն է: Մերգեյ Փարաջանովի էլ հավելեց, որ սկզբում համաձայնել է ստանձնել ռեժիսորի դերակրությունը: Այս օր Փարաջանովին մարմնավորելու առաջարկը մերժել է: «Բայց, եթե կարողացի սցենարը, փոխեցի մտադրությունս և համաձայնվեցի նաև նկարահանվել»:

Ի. Ա.

Հայի ճակատագիրն ու ցեղասպանությունը Մերգեյ Փարաջանովի և հայեր Կուսուդյանի ֆիլմերում



Կինոգեոս Սիֆայել Սամբուցյանը, ներկայացնելով սիյոնիստական կինոռեժիսորներ Մերգեյ Փարաջանովի (Ֆրանսիա) և Հակոբ Կուսուդյանի (Կանադա), նեցեց, որ առաջինը գրեթե մեծադեպ կանգնած է եղել փառասոցի արհեստում, իսկ երկրորդը՝ առաջին անգամն է մասնակցում իր «Տարագիր հայը» ֆիլմով, որի առաջին մասն է ներկայացրել փառասոցին: Պրն Հ. Կուսուդյանը «Ազգ»-ի հարցին պատասխանելով, ասաց. «Ֆիլմի մտահղացումը միջին հասնակից էր: Ես միջին փնջում էի՝ ո՛վ է հայը, ի՞նչ է հայ լինելու իմաստը: Եվ համախառն պատասխանները ինձ հուշում էին, որ ես անդրադառնամ նաև տարբեր երկրներում հայտնված հայերի ճակատագրին: Նրանց անցած դժվարին ճանապարհը, որ իր արտաքին իրադրությունը, հայ լինելու պատկերացումը, մեր ով լինելու հարցերի պատասխանը հենց թափված է մեր հիշողության մեջ, որը մեծադեպ փնջում ենք մեր արմատները, ան-

կախ, թե որտեղ ենք ծնվել և որտեղ ենք ապրում: Այդ ամենից հետո ես միայն մեկ պատասխան գտա ինձ համար՝ ո՛վ է հայը հարցին, այն, որ կզգա, որ ինձ հայ է զգացողությունը, այլ ոչ թե փաստաթղթով»:

Մերգեյ Փարաջանովի «Պատմությունը ռուս է» ֆիլմը, որը մեծ հեջաբերություն ու աղմուկ է հանել կինոաշխարհում, արժանացել մրցանակների («Ազգ» անդրադարձել է դրան): Ավետիքյանը Կուսուդյանի ղեկավարությամբ է հղովում իր ֆիլմերում. ցեղասպանությունը, Հայկական հարց, օսարության մեջ ժայռայնված ճակատագրեր:

Մերգեյ Փարաջանովի վերջապես բացեց Ֆանի Արդանի ընթացակարգը, որը դերասանուհին մեկնելուց առաջ Փարաջանովի ռուսալեզու ֆիլմերում խոսակցական էր, որ իր ճակատագրի մասին էր հայտնաբերում հեն և ունեցել է զավակներ: Ֆանի Արդանը մեկնելուց առաջ հղարժեհ խոսակցական է, որ հայ է դառնալու կողմից:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

«Հայրուր հազարներով են բառերը՝ հավանական բառարաններում և դրված բոլորի սրամաղորդական սակ»,- գրել է լեզվաբան Հ. Հարությունյանը իր «Գեղարվեստական խոսք» գրքում (Երևան, 1986, էջ 86): Այդ, բառարաններում ներկայացված են բառերը՝ դասակարգված, բնութագրված, և օգտագործելու մեղք է միայն բացել և գտնել անհրաժեշտ բառը: Բայց օգտվելու համար մտադրում ենք, որ մինչ այդ բառարանի հեղինակը կասարել է ֆունկցիոնալ աշխարհում, հարյուրավոր, հազարավոր աղբյուրներից բառեր փառել, դասարարել, բնորոշել, ընթացում կասարել բառային տարբերակների միջոց, ձեռնարկներում, ֆունկցիոնալ հասկացումները: Ահա մի այսպիսի ցնորհակալ գործի կասարան արդյունք է բանասիրական գիտությունների դոկտոր, դոկտոր Ռուբեն Սաֆարյանի «Արևմտահայերեն-արևելահայերեն նոր բառարանը»: Բառարանի խմբագիրն է բազմակարգ լեզվաբան և հմուտ մտններ: Մրան արևելահայերենում և արևմտահայերենում տարբեր իմաստներ են արտահայտում, ուստի առավել կարևոր է այսպիսի բառերի իմաստների ճշգրիտ բացատրությունը (օրինակ՝ վայրկյան արևելահայերենում նշանակում է 1/60 րոպե, իսկ արևմտահայերենում՝ 1/60 ժամ, գրագե՝ համադասարանաբար՝ գրաձանաչ և գրող):

4. Արևմտահայ-արևելահայ հնչյունափոխական-ուղղագրական տարբերակներ, որոնք բավական մեծաթիվ են (օրինակ՝ անթիծ-անթիծ, զղալ-զղալ, կենցրոն-կեղրոն):

5. Բառակազմական տարբեր կադադարներով կամ տարբեր բաղադրիչներով կազմված բառեր (օրինակ՝ բռնցքամարտ-կռվամարտ, հեռախոս-հեռաձայն):

6. Արևելահայերենում գործածվող փոխառյալ բառեր և արևմտահայերենում դրանց փոխարեն ստեղծված համարժեքներ (օրինակ՝ բանկ-դրամատ, կոմիտե-համալիր, կոմիտե-մասնաձեռն, դոկտոր-մասնաձեռն):

հստիմասային տարածությունում ունեցող բառերի դեբիտում բառարանում նշված են խոսքիմասային երկու արժեքները (օրինակ՝ գյղ./առ., առ./մկ.): Այսպիսի նշանները բառարանի ուղղագրական, ուղղախոսական և բացատրական գործառնություններում հավելում են նաև ֆունկցիոնալ կառուցվածքները: Դրանք մեծաթիվ կառուցվածքներ են արևելահայերենի գուրգուրական տարբեր ուսումնասիրություններ կասարողների գործը:

Ըստ անհրաժեշտության՝ հեղինակը նշում է նաև փոխառյալ բառերի աղբյուրը (միլ., եր., հուն., արաբ., թր., իտալ., ֆր. և այլն), որը ես կարելու է բառարանից օգտվող մասնագետների, ինչու էլ, նաև ոչ մասնագետների համար:

Կարելու է նաև, որ հեղինակը բառերը ներկայացնելու նշել է գործառնության ոլորտներ, ինչպես նաև ոճական երանգավորությունը (օրինակ՝ բժշկ., իրալ., սեյս., սնես., փիլ., նաև գր., բր., ժող., հզվ.,

Ռ. Սաֆարյան, Արևմտահայերեն-արևելահայերեն նոր բառարան «Տղարան Մեծ» հրատ., Երևան, 2011, 384 էջ: Հրատարակման հովանավորներ՝ տեղի և փոխառյալ բառերի և զարգացման հարցեր (Լուս Անշեղյես)

բառարանագիր դոկտոր Մերգեյ Փարաջանովը: Բառարանի վերնագրում տեղ գտած «նոր» բառը հուշում է, որ բառարանն ունեցել է իր նախորդը: Այդ, 2000 թվականին Երևանում լույս է տեսել հեղինակի «Արևմտահայերեն-արևելահայերեն ուղղախոսական-բացատրական բառարանը», սակայն լեզուն անընդհատ զարգանում ու փոփոխվում է, և ավելանում են նոր բառեր, գործածությունից դուրս են մղվում հինգը, օտար բառերի փոխարեն ստեղծվում են համարժեքներ, ինչպես նաև բառարանների հեղինակներն էլ որոնում ու գտնում են այնպիսի բառեր, որոնք չեն ընդգրկվել նախորդ բառարաններում: Այս ամենի դասառնակ էլ Ռ. Սաֆարյանը բառարանի առաջին հրատարակության հետ արձանակել է իր աշխատանքը, և դրա ցնորհիվ առաջին հրատարակության շուրջ 16 հազար բառի և դարձվածային միավորի փոխարեն բառարանի ներկայիս հրատարակության մեջ արդեն ներկայացված է մոտ 20 հազար բառ: Նոր բառերի հավելումից բացի՝ այս հրատարակության մեջ ձեռնարկում ու հստակեցվել են մի քանի բառիմաստներ, իմաստային արժեքներ, ինչպես նաև նախորդ հրատարակության մեջ եղած որոշ սխալներ ու վրիպակներ:



Իր բառարանը գրելու հեղինակը բառերը հավելել է գրականությունից, մասնակցից, ինչպես նաև բանասիրական, արժանացել մրցանակների («Ազգ» անդրադարձել է դրան): Ավետիքյանը Կուսուդյանի ղեկավարությամբ է հղովում իր ֆիլմերում. ցեղասպանությունը, Հայկական հարց, օսարության մեջ ժայռայնված ճակատագրեր:

Մերգեյ Փարաջանովի վերջապես բացեց Ֆանի Արդանի ընթացակարգը, որը դերասանուհին մեկնելուց առաջ Փարաջանովի ռուսալեզու ֆիլմերում խոսակցական էր, որ իր ճակատագրի մասին էր հայտնաբերում հեն և ունեցել է զավակներ: Ֆանի Արդանը մեկնելուց առաջ հղարժեհ խոսակցական է, որ հայ է դառնալու կողմից:

1. Չուս արևմտահայերեն բառեր. սրամ և բառերն են, որոնք գործածական են միայն արևմտահայերենում (օրինակ՝ աղել, աղվոր, հոս):

2. Արևմտահայերենում նախորդ բառեր, այսինքն՝ բառեր, որոնք արևմտահայերենում գործածության ավելի մեծ համախառնություն են բառակազմական ավելի մեծ ակտիվություն ունեն (օրինակ՝ գամ, դրացի, ղմակ, սակալին):

3. Ձեռնարկը ընդհանրություն ունեցող բառեր, որոնք հեղինակը լեզվաբանությունում անվանել է արևելահայ-արևմտահայ համա-

փոխ. և այլն): Այսպիսի նշանները կկողմնորոշեն բառարանից օգտվողներին և կնպաստեն նրանց հասկանալու ավելի հեշտ և ճիշտ ըմբռնելուն:

Բառարանի վերջում առանձին բերվում են առավել մեծ տարածում ունեցող համալուծումներ, աշխարհագրական տարածված տեղանուններ, ինչպես նաև անձնանունների ցանկեր: Մրան հասկալու կարելու են հրատարակախոսական, գիտական, գիտահամաձայնեցիլ զանազան աշխատանքներ և ուսումնասիրություններ կասարողների համար: Այս թեկուզ ոչ մեծ ցանկերի առկայությունը բարձրացնում է բառարանի կիրառական արժեքը:

Ինչպես տեսնում ենք, բառարանը գործնական և գիտական կարելու նշանակություն ունի և, կարծում ենք, լայնորեն կգործածվի թե՛ Հայաստանի, թե՛ Սփյուռքի կրթական, հայագիտական ու ճակատային հաստատություններում: Գործնական կիրառությունից բացի՝ այն կարող է նաև տեսական տարբեր ուսումնասիրությունների, նոր բառարանների կազմության համար կարելու դեր ունենալ:

Հայտնի է, որ կենդանի լեզուների բառարանները սովորաբար շուրջ են հնամուտ, իսկ մեր օրերում, եթե գիտատեխնիկական, ֆառաբանական ու ճակատային զարգացումները աստիճանաբար են կասարվում, առավել մեծ կարելուություն է ստանում բառարանների համախառն թարմացումը, կասարելագործումն ու վերահրատարակումը: Սա բառարանի արդեն երկրորդ է բարեփոխված հրատարակությունն է, սակայն, համոզված ենք, հեղինակը չի բավարարվել ստեղծածով և կարելու ավելի բարելավել ու կասարելագործել այն, քանի որ, ինչպես ինձ է նշում գրի սկզբում. «Անուշեղյես, մանա ծավալի աշխատանքը չի կարող գեր լինել թերություններից, վրիպումներից և բացթողումներից: Հեղինակը սիրով կընդունի այն բոլոր դիտարկումները, որոնք կնպաստեն աշխատանքը առավել ամբողջական և անթերի դարձնելուն»: Ուրեմն մաղթենք, որ թե՛ այս, թե՛ սրատվելի հետագա հրատարակությունները (նաև այլ ուսումնասիրություններ) նպաստեն արևելահայերենի և արևմտահայերենի վերաբերող նորանոր ուսումնասիրությունների կասարումը, մեր լեզվի երկու ճյուղերի բառարանային մեծացմանը, Հայաստան-Սփյուռք կառերի ամրապնդմանը:

ԱՐՄԱՆԱՅԵՆ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Յոյարեալ

Մեր խեղճ երկրագունդը: Եթե Արեւելյան եւ Արեւմտյան կիսագնդերն լինեին կեռնի մտարներ, որոնց վրա սեղավորվելին մոլորակի բոլոր մարդիկ, ապա դասկարգւնում են, թէ ինչպէս իր առանցքի վրա կողի կեռնի վրա կենդանի գոյութիւնը: Նախորդ ռեֆորմացիոնի մեկուն են արդեն խոսակցութիւն էին սկսել սարքեր երկրների մակերեսի եւ բնակչութեան անակի մասին: Բայց սիւս հիմն չծուլացա հաշվարկել, թէ ինչ սեղ կունենային սիեգերում այդ նույն կեռնի մտարները եւ ինչ թվերի մասին է լինելու խոսքը: Կարծում են, դա կհետաքրքիր մեր ընթերցողներին: Ի դեմք, բոլորովին էլ կլսասի չունեն երկ-

կաններին այդքան արդուն էր ողջ մոլորակում: Եվ այսպէս, վեց երկրներում արդուն է հողագործի բնակչութեան համարյա կեսը: 80 տոկոսը՝ ոչ թէ դարգաղես Արեւելյան կիսագնդում, այլ՝ Ասիայում: Եվ ոչ թէ դարգաղես Ասիայում, այլ՝ Արեւելյան եւ Կենտրոնական Ասիայում: Մի խոսքով, կեռնի մտարի հետ համեմատութիւնը այստեղ բանի ղեթէ է: Այստեղ ընդհանրապէս ուրիշ խոսակցութիւն է: Պարզապէս այս թեման շատ են սիրում: Եվ ամեն անգամ, երբ սկսում են խոսել այդ մասին, ինձ հարցնում են, թէ եթէ խոսքը միտման մասին է, ապա ինչպիսիք էր դիմամիկան մայիկինում, ասեմք հազար տարի ա-

կարդացել: Բայց այ, իր եւ իր հասրներին մասին գրում ես զատ ծավալուն տեղեկություններ, որ Հնդկաստանում այն ժամանակ շատ հայեր կային: Եվ իհարկէ, ինչպէս սովոր են անել, այդ փաստն իսկույն ամբարձրեցի գրառումներս տեսում: Նրանք եռանդուն կերպով զբաղվում էին առեւտրով: Կրկնում են, դրանք մեր թվարկութիւնը առաջ ինձգեցրող, չորրորդ դարերն էին: Ի դեմք, հետաքրքրական մանրամասն: Հիշում են, ես այն ժամանակ ուսարդութիւն դարձի, որ մարդը, այն էլ իր ժամանակի «գրադարարական» դայանմանում, ամբողջ յոթ հասր է գրում իր երկրի դասնութեան մասին, եւ հանկարծ ինքն՝

զանց եռանդազին ու թափով հետեւում են հենց քիսոնտեական կոչին՝ «Աճե՛ք ու բազմացե՛ք»: Բայց դա կարեւոր չէ: Կարեւորն այլ բան է: Այ հենց այդ «այլի» մասին ինձ երկար դասնց իսկական հնդկագետ, Հնդկաստանում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Արա Հակոբյանը: Նա խորապէս ուսումնասիրել է այդ մեծ ժողովրդի ոչ միայն ողջ դասնությունն ու ժամանակակից կյանքը, այլեւ փիլիսոփայութեան, քաղաքականութեան, էկոնոմիկայի մարտնչությունները: Նա իրանայի գիտի, որ Արեւմուտքը՝ իր Եվրոպայով եւ Ամերիկայով, չի կարողանա համեմայն դեմքս ինչ-որ տեսանելի ժամկետե-

նում էին առաջին հերթին այն դասնառով, որ շուկան ահռելի էր ու անսահման: Այն ժամանակներում մեր հայրենակիցները ամիսներով, նույնիսկ տարիներով ճամփա էին գնում իրենց գործընկերներին հասնելու, մոր շուկաներ գտնելու համար: Իսկ հիմա «Արեւմուտք»-ի ղեկավար Միխայիլ Բաղդասարովը, միանաբար ենթադրելով, թէ խելացի հայ գործարարները կընեն օդանավի ողջից, չլերք բացեց Երեւան-Դուբայ-Դելի եւ շուտով ստիպված եղավ փակել: Բայց սիրում են կարգալ: Եվ կարգում են այն մասին, որ խելացի մարդիկ, որքան էլ հեռու լինի, շուկան փնտրում

Տարուսներ, խնայե՛ք աղբասներին

րագործի բոլոր երկրներն ու ժողովուրդներին: Ընդամենը նրանց, որոնք բնակչութեան անակով եւ տարածքով ներառված են առաջին վեցյակի մեջ: Մեզ, իհարկէ, ավելի շատ հետաքրքրում է բնակչությունը: Վերջիվերջ խոսքը կեռնի ֆանտաստիկայի մտարի մասին է, որի վրա սեղավորել են միայն վեց երկրների՝ Չինաստանի, Հնդկաստանի, ԱՄՆ-ի, Ինդոնեզիայի Բրազիլիայի եւ Պակիստանի ժողովուրդներին:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

որդեազի հետք լինի ոչ միայն համեմատել, այլեւ մտորել, անմիջապէս ասեմ, որ, համաձայն դաստիարակական սկզբունքի, այսօր Երկիր մոլորակում արդուն է արդեն յոթ միլիարդ մարդ: 20-րդ դարի վերջին մոտ վեց միլիարդ էին: 19-րդ դարավերջին՝ մեկուկես միլիարդ: 1989 թվականին Չինաստանի բնակչությունը կազմում էր «ընդամենը» մեկ միլիարդ 60 միլիոն: Ներկայումս ընդհուպ մոտեցել է մեկ միլիարդ 500 միլիոնի: Հնդկաստանը այդ նույն 1989 թվականին ուներ 760 միլիոն բնակչություն: Հիմա՝ մեկ միլիարդ 200 միլիոն: Հինգ տարի առաջ լույս տեսած «Աշխարհի բոլոր երկրները» ժողովածու-հանրագիտարանում 2005 թվականի սկզբներով Հնդկաստանում արդուն էր ուղիղ մեկ միլիարդ մարդ: Այսինքն՝ հինգ տարի անց ընթացում բնակչությունը անը կազմել է 200 միլիոն: Համեմատութեան համար ասեմք, որ Ռուսաստանում արդուն է 145 միլիոն մարդ:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ուսնոյնը չի դադարում նույնիսկ հեղինակի մահով: Տարեկան Այնթաբ ու, հայտնի չէ, թէ նա որքան է աղբի: Յոթանասունհինգ, թէ՛ յոթանասունվեց տարի: Բայց չէ՞ որ նաեւ հայտնի գրող էր այդ ժամանակ: Ես գիտեմ, թէ ինչու այդպէս սացվեց: Այն ժամանակ Հունաստանում Գրողների միությունն չկար:

ԶՈՐԻ ԲԱՍՅԱՆ, Տեղական օլիպիանտ

Ի ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆԸ

«Ֆենիալ» ՍՊԸ-ն դիմել է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովին՝ ՀՀ Ծիրակի մարզի Հոլիվուդ համայնքում Ալտուրյան գետի վրա «Կասկադ» ՓԷԿ-ի կառուցման ձեռնարկատեղիում գործունեությանը զբաղվելու համար: Ծիրակի մարզ, ֆ. Գյումրի, Մ. Սկրչյան փող. 53ա Ե., բն. 4

«Ֆենիալ» ՍՊԸ
Տնօրեն՝ Ա. Գրիգորյան

ՄՐՅՈՒՅՑ

«ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏԻ ԽԹԱՆՄԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ 2011 ԹՎԱԿԱՆԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ՄԻՋՈՏԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿԻ ՏՏ ՈԼՈՐՏԻ ԴԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ, ԶԵՆՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՈՐԵՑՈՒՅՑԻ ԵՎ ՆԵՐՎԱ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԹՅԱՆ ԹՎԱՅԻՆՈՒՄՆԵՐԻ ՄԻՋՈՑԱՆՈՒՄ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ԴԱՄԱՐ ԿԱԶՄԱՎԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարությունը հայտարարում է «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի խթանման ծառայությունների 2011 թվականի ծրագիրը եւ միջոցառումների ցանկի ՏՏ ոլորտի հետազոտության, ձեռնարկությունների վերաբերյալ ուղեցույցի եւ ներկա իրավիճակի վերլուծության քարտեզում» իրականացնելու նպատակով կազմակերպության ընտրության մրցույթ: Մրցույթի իրավիճակը սահմանվում է ինչպես նաեւ հայտ կազմելու եւ ներկայացնելու դայանմաններին ծանոթանալու համար դիմել ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությունը հետեւյալ հասցեով. ֆ. Երեւան, Մեծ Մկրչյան 5, 7-րդ հարկ, 709 սենյակ, մրցութային հանձնաժողովի ֆարսուղար է. Սկրչյանովային, հեռ. (+374-10) 59-71-42: Հայտերի ներկայացման վերջնաժամկետն է 2011թ. օգոստոսի 15-ը, ժամը 15:00-ն:

Մրցութային հասնաժողով

ՀԱՆՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Հայր եւ Աննա Հովնանյան Ֆաունդեյշն Կորորացիայի Մասնաճյուղի 2010 թ. գործունեության մասին

1. Մասնաճյուղի լրիվ անվանումը՝ Հայր եւ Աննա Հովնանյան Ֆաունդեյշն Կորորացիայի Մասնաճյուղ:
2. Մասնաճյուղը հավանական է ՀՀ իրավաբանական անձանց ղեկավարող կենտրոնական մարմնի կողմից 31.01. 2006 թ., ղեկավար գրանցման վկայական՝ 01Բ 001907:
3. Մասնաճյուղի գտնվելու վայրը՝ Հանրապետության 37, Երեւան, ՀՀ, հեռ.՝ 010 520412:
4. Մասնաճյուղի գործադիր մարմնի ղեկավարը՝ Տնօրեն Աննա Պողոսյան:
5. Իրականացված ծրագրերը՝ 2010 թ. ընթացքում իրականացվել է «Սուրբ Կաթողիկե Եկեղեցուն կից եկեղեցական համայնքի» Հայրապետական մասնաճյուղի եւ Սուրբ Աննա Եկեղեցու կառուցում: Ծրագիրը՝ փաստացի կատարվել է նախագծային աշխատանքներ եւ շինարարական ժամանակավոր դարձրել համար շինանյութերի ձեռքբերումներ: 6. Ֆինանսավորման աղբյուրները՝ Հայր եւ Աննա Հովնանյան Ֆաունդեյշն Կորորացիա, ԱՄՆ՝ 13664760 /սպանդանքի միջոցով վերջինս չհրաժարվելու շնորհիվ 2010 թ. հունիսի 23-ին:

Մասնաճյուղի տնօրեն Աննա Պողոսյան

Տեղադրել եւ ընթերցել անվճար հայտարարություններ
www.vdv.am կայքում